

20. 7. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pohledávka zajištěná zadržovacím právem a její popření insolvenčním správcem

Zajištěným věřitelem je podle § 2 písm. g) zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „InsZ“), ten věřitel, jehož pohledávka je zajištěná majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zadržovacím právem (mimo jiné). Zadržovací právo lze uplatnit podle § 1395 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“). Zmíněná zdánlivě jasná právní úprava však přináší úskalí, které může vést až k popření zajištěné pohledávky co do pořadí insolvenčním správcem. To budou autoři článku demonstrovat na modelovém případě.

TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Zadržovací právo

Podstatou zadržovacího práva je donutit dlužníka, aby plnil. A to tím způsobem, že věřitel, pokud má cizí movitou věc právem u sebe a má ji vydat dlužníkovi, tuto věc ze své vůle zadrží. Za obvyklý případ uplatnění zadržovacího práva lze označit to, kdy majitel nemovitosti zadrží míč zakopnutý na jeho pozemek, kterým mladíci rozbili okno a tím způsobili škodu.

V advokátní praxi lze ale narazit i na případ neobvyklý: Obchodní společnost A (dále jen „*dlužník*“) uzavřela kupní smlouvu, jejímž předmětem byla movitá věc, s obchodní společností B (dále jen „*kupující*“). Dlužník a kupující se také dohodli, že k přepravě movité věci využijí podle § 2555 a násl. NOZ (ustanovení upravující přepravu věci) služeb dopravce – obchodní společnosti C (dále jen „*věřitel*“), která měla již z předchozí obchodní spolupráce za dlužníkem splatné pohledávky. Věřitel movitou věc na základě objednávky převzal, čímž ji právem získal do své detence.

Následně, vzhledem k určitým faktorům, dlužník v době probíhající přepravy movité věci využil svého práva podle § 2559 NOZ – přepravu přerušil a přikázal věřiteli, aby mu movitou věc vydal. Tím se otevřela věřiteli možnost uplatnit zadržovací právo na přepravovanou movitou věc. To také učinil.

Insolvenční řízení

Insolvenční řízení lze na základě § 98 InsZ zahájit na návrh dlužníka, který je dlužník – podnikatel, povinen podat bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Této povinnosti v modelovém případě dostal i dlužník a podal, po uplatnění zadržovacího práva věřitelem, dlužnický insolvenční návrh, který spojil s návrhem na povolení reorganizace. Insolvenční soud mu vyhověl. Usnesením zjistil úpadek dlužníka a povolil řešení úpadku reorganizací.

Věřitel na výzvu insolvenčního soudu přihlásil do insolvenčního řízení své splatné pohledávky, které měl za dlužníkem, a to jako pohledávky zajištěné zadržovacím právem. Stal se tak zajištěným

věřitelem, jak předpokládá § 2 písm. g) InsZ.

Insolvenční správce však poté, co přihlášku věřitele přezkoumal, dospěl k závěru, že pohledávky přihlášené věřitelem nemohou být zajištěné, neboť předmět zajištění – přepravovaná movitá věc, nebyla k okamžiku zahájení insolvenčního řízení ve vlastnictví dlužníka, a tedy nepatřila do jeho majetkové podstaty. To vyvodil ze skutečnosti, že kupní smlouva byla uzavřena, a tím pádem vlastnické právo bylo převedeno, před zahájením insolvenčního řízení. Insolvenční správce proto „zajištěnou“ pohledávku popřel co do pořadí podle § 192 odst. 1 InsZ.

V tuto chvíli vyvstávají dvě otázky. Je věřitel dále oprávněn movitou věc zadržovat, když vlastnictví k ní přešlo kupní smlouvou na kupujícího? Jakým způsobem se může věřitel uspokojit ze zadržené movité věci?

Odpověď na první otázku lze nalézt v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2265/2005 ze dne 27. 9. 2006, který stanoví, že *„Věřitel má zadržovací právo k zajištění své pohledávky vůči osobě, které je povinen věc podle platné smlouvy nebo z jiného právního důvodu vydat, bez ohledu na to, kdo je jejím vlastníkem.“* Pro zajímavost je možné doplnit, že česká judikatura jde s benevolencí stran institutu zadržení ještě dále, když bývalý Nejvyšší soud ve svém rozsudku sp. zn. 5 Cmo 90/92 ze dne 19. 6. 1992 uvedl, že: *„Předpokladem výkonu zadržovacího práva není skutečnost, že se zadržená věc dostala do držení toho, kdo hodlá zadržovací právo vykonat, z důvodů, které se splatnou peněžitou pohledávkou, k jejímuž zajištění má být věc zadržena, nespočívají.“*

Odpověď na druhou otázku se však bude hledat hůře. Je nepochybné, že zadržovací právo věřiteli stále svědčí. Vzhledem k tomu, že zadržená movitá věc není součástí majetkové podstaty dlužníka, nemůže sloužit podle § 2 písm. e) k uspokojení dlužníkovy pohledávky věřitele v rámci insolvenčního řízení. Jako nejvhodnější se proto pro věřitele jeví zpeněžení zadržené movité věci, jak předpokládá § 1398 NOZ in fine. Na druhou stranu je také nutné vzít v potaz § 5 písm. d) InsZ, který zakazuje věřitelům jednání, která směřují k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.

Autoři jsou však toho názoru, že zpeněžení zadržené movité věci bude v modelovém případě přípustné. Tento závěr podporuje i komentář k § 5 písm. d) InsZ: *„Na druhou stranu nelze za porušení tohoto zákazu považovat postup věřitele, který realizuje například zástavu na majetku třetí osoby, která zajišťovala splatnou pohledávku věřitele za dlužníkem. Pokud je věřitel při realizaci zástavního práva úspěšný, je povinen ve vztahu k insolvenčnímu řízení uspokojenou pohledávku vzít zpět, a to v rozsahu, v jakém byla uspokojena z realizované zástavy na majetku třetí osoby. Stejně tak mohou věřitelé uplatňovat pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení, například u ručitelů. Ručitel, který plní za dlužníka na pohledávku uplatněnou v insolvenčním řízení, může vstoupit do práv věřitele v rozsahu poskytnutého plnění (§ 183 odst. 3).“*[1]

Závěr

Z modelového případu vyplývá, že věřitel je oprávněn uplatnit zadržovací právo i k movité věci, která není ve vlastnictví dlužníka a tím zvýšit dobytost svých pohledávek. Toto výhodné postavení věřitele je však oslabeno ve chvíli, kdy je zjištěn úpadek dlužníka a je zahájeno insolvenční řízení. V něm věřitel, vlastně jen na základě skutečnosti k jakému datu bylo převedeno vlastnické právo k movité věci, je staven do dvou naprosto odlišných rolí. Buď má v insolvenčním řízení postavení zajištěného věřitele, anebo je „klasickým“ věřitelem a naložení s předmětem zajištění – movitou věcí je v rámci právních předpisů pouze na jeho vůli.

Mgr. Jakub Šefrna,
advokátní koncipient

JUDr. Petr Toman, LL.M.,
partner

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490

Fax: +420 224 920 468

e-mail: ak@iustitia.cz

[1] BUDÍN, Petr a Jan KOZÁK. § 5 Zásady insolvenčního řízení. In: KOZÁK, Jan, Alexandr DADAM, Lukáš PACHL a Petr BUDÍN. Insolvenční zákon: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-6-27]. ASPI_ID KO182_2006CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Plán kontrol inspekce práce pro rok 2026](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [„Superdávka“ - proč dochází k posunu nároku a kdy bude vyplacena?](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [10 otázek pro ... Roberta Matase](#)